

LEVENDE MISJONSTENKNING

av

ERLING KAYSER

Misjonsvitenskapen er en forsømt gren av teologien, det er det neppe tvil om. Og det er like sørgelig som det er sant. For hvis det forholder seg slik, som både romersk katolsk og protestantisk teologi nå etter hvert er kommet frem til, nemlig at «Kirken etter selve sitt vesen er misjonerende», som det heter i Vatikan-konsilets dokument *Ad gentes* — da er det intet mindre enn merkverdig at teologene har ringeaktet misjonen.

Ikke så å forstå at de ikke kan snakke vel om misjonsinnsats, oppofrelse osv., det er de flinke nok til. Men virkelig å fatte respekt for og kjærlighet til misjonsvitenskapen, det mangler det fremdeles noe på.

Det er i denne forbindelse ganske typisk at jeg ikke kan huske å ha møtt én av de mange teologer jeg har diskutert med mange steder i verden, som regelmessig leste og studerte og drøftet det ærverdige tidsskriftet: *International Review of Missions*. Bortsett fra lærere i misjonsvitenskap, da.

Nei, én ting er i lærd systematikk å finne ut at misjon og kirke er ett, at kirkens funksjon er å drive misjon. Noe ganske annet er det å engasjere seg i et område som i den grad forplikter som misjonen gjør det.

Jeg hører fra vel underrettet hold at kandidater som vil kvalifisere seg for den teologiske doktorgrad, i flokkevis vil prøve seg på nytestamentlige emner. Dette i den grad at det faktisk er vanskelig å lete seg frem til et felt i NT, hvor merken fremdeles er oppløyet. Mens misjonsvitenskapen er full av problemer som skriker etter forskere!

Nå må det selvfølgelig i sannhetens navn sies at meget har bedret seg i de senere år. Siden misjonsvitenskapen begynte å

vinne form for en 50–60 år siden, har det langsomt og sikkert vokst frem en flokk habile og dyktige forskere innen området. De er produktive og har sans for å gjøre stoffet tilgjengelig for ikke-teologer. Dette er fortjenstfullt. Og nettopp International Review of Missions er et av de fora som brukes flittig. I Norge har vi Norsk Tidsskrift for Misjon, som tålmodig, og uten synd-derlig oppmuntring, har jeg inntrykk av, har klart å holde en standard som ganske enkelt er imponerende.

Hva er det nå som er særlig aktuelt i misjonstenkningen i dag? Det er selvfølgelig utviklingshjelp og misjon, det er rekruttering av nye misjonærer, det er spørsmålet om misjonskallet er noe ekstra, og om det eventuelt skal være livsvarig, det er spørsmålet om de unge kirker og deres forhold til «moderkirken», deres måte å finne seg selv på med modning av stedegen tradisjon osv. Mange flere emner kunne vært nevnt.

Men jeg tror at hvor viktige enn alle disse tingene er, så er det to andre emneområder som er særlig presserende og særlig vanskelige. Det er forholdet mellom protestantisk misjon og romersk-katolsk misjon. Og det er forholdet mellom kristendommen og de andre verdensreligioner.

Vi så flere steder i Indonesia hvordan katolsk og protestantisk misjon konkurrerte. Bygde vi en middelskole, så hendte det at katolikkene bygde en penere tvers over gaten. Startet vi en poliklinikk, så ville katolikkene prøve seg på samme stedet osv. Dette har vært og er fremdeles et stort problem. Det skal bli interessant å se om politikken forandrer seg etter vedtakene ved det annet Vatikankonsil, der det bl. a. heter, i dokumentet Ad gentes: «... katolikker bør samarbeide med deres atskilte brødre... ved å arbeide sammen både der det gjelder sosiale, tekniske, kulturelle og religiøse saker.»

Og protestantene er på sin side i ferd med å komme katolik-kene i møte både i misjonstenkning og misjonspraksis. Det tyske misjonsråd har avgitt en interessant erklæring i denne forbindelse. Her heter det bl. a.: «... vi ønsker å gå inn for oppgaven uten å nøle, i pakt med de muligheter som åpner seg i den nye situasjon, og vi vil oppfordre våre brødre i den romersk katolske

kirke til å stå fast på deres alvorlige vedtak om å samarbeide, slik det er kommet til uttrykk i konsiltekstene. Dette kan kreve selvfornektelse fra vår side, men ikke fornektelse av våre religiøse overbevisninger. Derfor vil vi heller ikke vente at våre romersk katolske brødre skal gi opp deres religiøse overbevisninger.»

Dette betyr altså at skillelinjene blir stående, selv om dialogen er kommet i gang.

Et av de områder der det tyske misjonsråd er særlig uenig i den katolske misjonstenkning, er forholdet til de store religioner. «Fremstillingen av de ikke-kristne religioner i konsildokumentene er fordomsfull,» heter det. «Den svarer ikke til realitetene, fordi de andre religioner defineres i relasjon bare til kirken, og dette er en forestilling som henger sammen med den naturlige åpenbaring.» — Og litt senere: «Etter vår mening kan ikke misjonsforkynnelsen knyttes direkte til den religiøsitet som fins i de ikke-kristne religioner. Budskapet om Guds åpenbaring i Kristus nødvendiggjør et brudd med hedendommen. Vi finner ikke noe grunnlag i Skriften for at Den Hellige Ånd virker aktivt gjennom ikke-kristne religioner.»

Det er imidlertid ikke slik å forstå at katolikkene er ferdige med problemet. Det var sterkt motstridende meninger under konsilet, fra de konservative som krevde klar omvendelse, til mer liberale talsmenn som mente at ekumenikken må omfatte alle religioner.

Nå er det imidlertid heller ikke slik å forstå at alle protestanter ville være enig med erklæringen fra det tyske misjonsråd. I *International Review of Missions* har det vært en alvorlig, og som det synes, uavsluttet debatt om dette. En professor i kirkehistorie i Bangalore, India, formulerte blant annet følgende missiologiske spengstoff: «Må buddhister, hinduer og muhamedanere bli kristne for å tilhøre Kristus? Må de innforlives i kirkeorganisasjoner som er helt fremmedartede for deres religiøse tradisjoner? Må de kalle seg selv kristne — et ord som for dem betegner en tilhenger av en vestlig religion? Må de nødvendigvis overta kristne tradisjoner, vaner og riter som ofte mer har sine røtter i Vestens kultur enn i evangeliet? Er alt dette betingelser for å tilhøre Kristus?

«Svaret er selvfølgelig 'nei'. Den kristne religion, som i stor grad er et produkt av Vesten, hverken kan eller skal bli religionen for alle folk og raser. Nyorienteringen og det nye liv i hinduisme, buddhisme og islam har gjort dette helt klart. Misjonens oppdrag kan derfor i dag ikke være å få folk til å forlate deres egen religion for å gå inn i en annen, men snarere å forlate kristendommen (den organiserte religion) og gå inn i hinduismen og buddhismen, i full akseptering av disse religioner som ens egen, i den utstrekning som de ikke motstrider Kristus, og således vurderer dem som forutsetningen for, bakgrunnen og tilknytningspunktet for det kristne budskap i Asia. En slik misjon vil ikke føre til fremgang for den organiserte kirke, men det kunne lede til dannelsen av en hindu-kristendom, henholdsvis en buddhist-kristendom.»

Dette var et langt sitat. Men jeg tror ikke at noen vil nekte for at dette er sprengstoff i misjonstenkningen. Og en utfordring til nytenkning og nyorientering.

Sitatet gir også en antydning av at det i dagens misjonslitteratur ikke dreier seg om kjedelige beretninger fra misjonsmarken, men om spørsmål som gjelder kirkenes være eller ikke være. Det var derfor å ønske at interessen kunne vekkes blant teologer og studenter, misjonsfolk og «kirke»-folk, slik at det etter hvert kunne komme til å demre for oss hvilken ufattelig dimensjon misjonen i bunn og grunn har.

Da ville vi slippe å oppleve liknende tilstander som ved et av de største teologiske fakulteter i verden, med over 1 500 teologiske studenter og en ubestridelig kapasitet som professor i misjonsvitenskap. Han har siger og skriver 6 – seks – studenter gjennomsnittlig til sine forelesninger.

La energi og tankekraft engasjeres i misjonen, Guds misjon, – så Kristus kan bli tilbedt i alle folk og land!